

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ändring av lagen om undersökning av storolyckor samt av 15 § lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att spårtrafikolyckor skall börja undersökas i den ordning som stadgas i lagen om undersökning av olyckor, dvs. den nuvarande lagen om undersökning av storolyckor. Mindre olyckor skall enligt förslaget undersökas av den centrala förundersökning av olyckor som inrättas vid ministeriet den 1 mars 1996. Allvarligare trafikolyckor skall undersökas av en undersök-

ningskommission som tillsätts av justitieministeriet, medan storolyckor skall undersökas av en undersökningskommission som tillsätts av statsrådet.

Propositionen ansluter sig till 1996 års budget och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 1996.

MOTIVERING

1. Nuläget och de ändringar som föreslås

Storolyckor och olyckstillbud har sedan år 1986 undersökts med stöd av lagen om undersökning av storolyckor (373/85). Statsrådet har tillsatt en särskild undersökningskommission för varje olycka och olyckstillbud. För upprätthållandet av undersökningssystemet och för utbildningen av undersökare har den permanenta planeringskommissionen för undersökning av storolyckor, som statsrådet tillsatt för tre år i sänder, verkat vid justitieministeriet.

Undersökningskommissioner för storolyckor har undersökt också storolyckor som inträffat inom luftfarten. Mindre luftfartsolyckor har undersökts av undersökningskommissioner som tillsatts av luftfartsstyrelsen och senare av undersökningskommissioner som tillsatts av Luftfartsverket.

I samband med att den nya luftfartslagen (281/95) stiftades gjordes genom den i mars

1995 givna lagen om ändring av lagen om undersökning av storolyckor (282/95) betydande ändringar i lagen om undersökning av storolyckor, nedan lagen om ändring av olycksundersökningen. Enligt den kommer det nya namnet på lagen om undersökning av storolyckor att vara lagen om undersökning av olyckor och med stöd av den undersöks härfter dels storolyckor och olyckstillbud, dels alla luftfartsolyckor. Lagen om ändring av olycksundersökningen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Avsikten är att bestämma ikraftträdelsedatum till den 1 mars 1996.

Avsikten var att överföra undersökningen av luftfartsolyckor till en undersökningsmyndighet som är oberoende av luftfartsmyndigheterna. Det faktum att Luftfartsverket tillsatte undersökningskommissioner för flygolyckor uppfattades som problematiskt, eftersom undersökningen kan beröra också Luftfartsverkets egen verksamhet som övervakande myndighet, ut-

färdare av luftfartsnormer, upprätthållare av flygstationer samt tillhandahållare av flygsäkerhetstjänster.

I samband med behandlingen av förslaget till luftfartslag och förslaget till lag om ändring av lagen om undersökning av storolyckor förutsatte riksdagens trafikutskott och förvaltningsutskott att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att så långt som möjligt organisera också undersökningen av land- och sjötrafikolyckor i överensstämmelse med lagen om undersökning av olyckor. Trafikutskottet preciserade sitt ställningstagande ytterligare så att biltrafik och lätt trafik som avses i vägtrafiklagen (267/81) samt båttrafik som avses i lagen om båttrafik (151/69) inte skall hänföras till den land- och sjötrafik som avses i ställningsstagandet.

Nu föreslås att undersökningen av spårtrafikolyckor i framtiden skall ske i den ordning som stadgas i lagen om undersökning av olyckor. Storolyckor och olyckstillbud i spårtrafik har också hittills undersökts med stöd av lagen om undersökning av storolyckor. Under den tid lagen varit i kraft har en storolycka i spårtrafik blivit undersökt (eldsvåda i ryska cisternvagnar på Fredrikshamn-Poitsilas bangård 1989) och två olyckstillbud (ett specialsnälltågs urspårning i Lappo 1986 och en sammanstötning mellan två godståg i Turenki 1986).

Statsjärnvägarna har undersökt sådana järnvägsolyckor som varit mindre än storolyckor. Beroende på hur allvarlig olyckan varit har en undersökningskommission tillsatts av Statsjärnvägarnas centralförvaltning eller distriktsförvaltning. I samband med bolagiseringen av Statsjärnvägarna den 1 juli 1995 överfördes undersökningen av olyckor på en myndighetsenhet, Banförvaltningscentralen, som inrättades samma datum. Stadganden om undersökningen togs in i 15 § lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet (21/95). Redan i motiveringen till regeringens proposition (RP 224/1994 rd.), som ledde till att lagen stiftades, konstaterades avsikten vara att undersökningen av järnvägsolyckor skall överföras till att omfattas av lagstiftningen om undersökning av olyckor så snart centralen för undersökning av olyckor har inrättats.

Banförvaltningscentralen meddelade den 3 juli 1995 en anvisning enligt vilken Banförvaltningscentralen undersöker olyckor och olyckstillbud som har inträffat i tågtrafik samt

olyckor i samband med rangerarbete vid vilka någon har förolyckats eller skadats allvarligt eller vilka har inträffat vid transport av farliga ämnen. Smärre skador i samband med rangerarbeten undersöks av SJ-koncernens enheter.

Det är motiverat att överföra undersökningen av spårtrafikolyckor på en oberoende myndighet av samma orsaker som konstaterades ovan i fråga om luftfartsolyckor.

Det föreslås att lagändringarna i fråga om undersökningen av järnvägsolyckor skall tas in i lagen om ändring av olycksundersökningen, varvid de på ett naturligt sätt kan koordineras med tidigare godkända ändringar i olycksundersökningen och sättas i kraft genom samma förordning som de.

Det föreslås att 1 § lagen om ändring av olycksundersökningen skall ändras så att storolyckor samt olyckor som har inträffat vid luftfart och spårtrafik skall undersökas med stöd av denna lag. Med spårtrafik avses järnvägs-, spårvägs- och metrotrafik. Ändringen i 1 § leder till att olyckstillbud i spårtrafik undersöks enligt 2 § (282/95) i sådana fall om vilka stadgas genom förordning.

Avsikten är att den gällande förordningen om undersökning av storolyckor (759/85) skall revideras i sin helhet innan lagen om ändring av olycksundersökningen träder i kraft. Den grundläggande principen när det gäller undersökning av olyckstillbud skall vara att sådana kan undersökas när undersökningen väntas ge viktig information som gör det möjligt att förbättra säkerheten.

Till lagens 1 § föreslås bli fogat ett nytt 2 mom. enligt vilket närmare stadganden om när spårtrafikolyckor undersöks enligt lagen om undersökning av olyckor utfärdas genom förordning. Enligt förslaget skall i förordningen intas följande stadgande:

”Undersökning enligt lagen om undersökning av olyckor (373/85) verkställas:

- 1) vid tågtrafikolyckor,
- 2) vid olyckor i samband med rangerarbete i järnvägstrafik, vid vilka någon har förolyckats eller skadats allvarligt,
- 3) vid olyckor eller skador som inträffat i järnvägstrafik i samband med transport av farliga ämnen, samt
- 4) vid metro- eller spårvägsolyckor, vid vilka flera personer har förolyckats eller skadats eller vid vilka det annars är motiverat att undersöka

olyckan för att förbättra säkerheten och förebygga nya olyckor.”

Enligt paragrafutkastet skall i praktiken endast sådana olyckor undersökas som för närvarande undersöks av Banförvaltningscentralen. Av olyckor som inträffat i spårvägs- och metrotrafik skall enligt förslaget endast de allvarligaste undersökas. Detta är motiverat redan av den anledningen att spårvagnar ofta är inblandade i olyckor som kan betraktas som vägtrafikolyckor. På grund av det stora antalet vägtrafikolyckor är det inte ändamålsenligt att lagen utsträcks till att omfatta dem, storolyckor dock undantagna.

Det område som undersöks indelas i paragrafutkastet utgående från de inom järnvägstrafiken vedertagna begreppen. Med tågtrafik avses tidtabellsenlig passagerar- och godstrafik mellan stationer. Alla olyckor i tågtrafik skall undersökas enligt lagen om undersökning av olyckor. Från tågtrafiken skiljer sig rangerarbetet, som utförs på bangårdarna och som går ut på att koppla ihop vagnar till avgående tåg eller koppla isär ankommande tåg för vidaretransport eller lossning av vagnarna. Olyckor som inträffar vid rangerarbete föreslås bli undersökta endast i det fall att de har lett till dödsfall eller allvarliga kroppsskador. Olyckor i samband med transport av farliga ämnen skall alltid undersökas, oberoende av om de inträffat i tågtrafik eller rangerarbete. Planeringsolyckor som inte är storolyckor undersöks inte enligt denna lag, utan de skall fortsättningsvis undersökas som vägtrafikolyckor.

Enligt förslaget skall till 5 § 3 mom. fogas ett omnämnande av vilken myndighet som tillsätter undersökningskommissionen vid spårtrafikolyckor. Motsvarande precision föreslås också ingå i 16 § 2 mom., som gäller behandlingen av undersökningsrapporten.

Enligt förslaget skall 15 § lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet ändras så att endast en hänvisning till lagen om undersökning av olyckor återstår i lagrummet.

I propositionen har inte tagits med något förslag om att hänföra undersökningen av andra sjötrafikolyckor än storolyckor till lagstiftningen om undersökning av olyckor. Det finns inga nya resurser som kan anvisas till en utvidgning av undersökningen. För undersökning av luftfarts- och spårtrafikolyckor kan anvisas personella resurser inom luftfarts- och

järnvägsförvaltningen, som blir av med sina lagstadgade undersökningsuppgifter. Inom sjöfarten och den övriga sjötrafiken finns inga myndigheter vilkas uppgifter skulle minska på samma sätt och som således kunde avstå personella resurser för ändamålet. En ändring som gäller lagstiftningen om sjötrafikolyckor är emellertid redan under beredning och propositionen kan avlätas till riksdagen så snart finansieringen har ordnats.

2. Propositionens verkningar

Enligt budgetpropositionen för 1996 överförs till justitieministeriets huvudtitel, moment 25.60.21, ett anslag om 800 000 mk från trafikministeriets huvudtitel 31.58.21 (Banförvaltningscentralen och basbanhållningen) för betalning av avlöning och andra konsumtionsutgifter för två tjänster.

För de utgifter som undersökningen medför skall det förslagsanslag användas som under justitieministeriets huvudtitel, moment 25.60.22, har reserverats för undersökning av olyckor.

3. Beredningen av propositionen

Denna proposition har beretts av en tjänstemannaarbetsgrupp sammansatt av företrädare för justitieministeriet, trafikministeriet, Banförvaltningscentralen, VR-Group Ab samt sjöfartsstyrelsen.

4. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till statsbudgeten för 1996. De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning tillsammans med den nya luftfartslagen och lagen om ändring av olycksundersökningen. Avsikten är att det skall stadgas att ikraftträdelsedatum för lagarna blir 1 mars 1996.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om ändring av lagen om undersökning av storolyckor**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 §, 5 § 3 mom. och 16 § 2 mom. lagen den 3 mars 1995 om ändring av lagen om undersökning av storolyckor (282/95) som följer:

1 §

Undersökningens syfte

För att öka den allmänna säkerheten och förebygga olyckor skall storolyckor samt olyckor som har inträffat vid luftfart och spårtrafik undersökas så som stadgas i denna lag.

Genom förordning kan närmare stadganden utfärdas om när undersökning enligt denna lag skall verkställas vid spårvägsolyckor.

5 §

Centralen för undersökning av olyckor

Vid behov tillsätts en särskild undersökningskommission för varje enskild olycksutredning. Statsrådet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av storolyckor. Justitieministeriet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av olyckstillbud som kunde ha lett till en storolycka samt för utredning av olyckor vid luftfart och spårtrafik och

olyckstillbud som kunde ha lett till en luftfarts- eller spårtrafikolycka. Undersökningskommissionerna arbetar i anslutning till centralen för undersökning av storolyckor.

16 §

Handläggningen av undersökningsrapporten

En undersökningsrapport om en luftfarts- eller spårtrafikolycka eller om ett olyckstillbud som kunde ha lett till en luftfarts- eller spårtrafikolycka skall ges till justitieministeriet. Justitieministeriet skall sända undersökningsrapporten till kännedom och för åtgärder till dem som saken gäller samt till de myndigheter och parter som enligt ministeriets bedömning kan ha intresse i saken. Av särskilda skäl kan justitieministeriet ge undersökningsrapporten till statsrådet i det syfte som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

2.

L a g**om ändring av 15 § lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 15 § lagen den 5 januari 1995 om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet (21/95) som följer:

15 §

Undersökning av järnvägsolyckor

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Om undersökningen av järnvägsolyckor stadgas i lagen om undersökning av olyckor (373/85).

_____

Helsingfors den 29 september 1995

Republikens President**MARTTI AHTISAARI**Justitieminister *Sauli Niinistö*

1.

Lag**om ändring av lagen om ändring av lagen om undersökning av storolyckor**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 1 §, 5 § 3 mom. och 16 § 2 mom. lagen den 3 mars 1995 om ändring av lagen om undersökning av storolyckor (282/95) som följer:

Gällande lydelse

1 §

Undersökningens syfte

För att öka den allmänna säkerheten och förebygga olyckor skall storolyckor och olyckor som har inträffat vid luftfart undersökas så som stadgas i denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §

Undersökningens syfte

För att öka den allmänna säkerheten och förebygga olyckor skall storolyckor *samt* olyckor som har inträffat vid luftfart *och spårtrafik* undersökas så som stadgas i denna lag.

Genom förordning kan närmare stadganden utfärdas om när undersökning enligt denna lag skall verkställas vid spårvägsolyckor.

5 §

Centralen för undersökning av storolyckor

Vid behov tillsätts en särskild undersökningskommission för varje enskild olycksutredning. Statsrådet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av storolyckor. Justitieministeriet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av olyckstillbud som kunde ha lett till en storolycka samt för utredning av olyckor vid luftfart och olyckstillbud som kunde ha lett till en luftfartsolycka. Undersökningskommissionerna arbetar i anslutning till centralen för undersökning av storolyckor.

Vid behov tillsätts en särskild undersökningskommission för varje enskild olycksutredning. Statsrådet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av storolyckor. Justitieministeriet tillsätter undersökningskommissioner för utredning av olyckstillbud som kunde ha lett till en storolycka samt för utredning av olyckor vid luftfart och *spårtrafik* och olyckstillbud som kunde ha lett till en luftfarts-*eller spårtrafik*olycka. Undersökningskommissionerna arbetar i anslutning till centralen för undersökning av storolyckor.

16 §

Handläggningen av undersökningsrapporten

En undersökningsrapport om en luftfartsolycka eller om ett olyckstillbud som kunde ha lett till en luftfartsolycka skall ges till justitieministeriet. Justitieministeriet skall sända undersökningsrapporten till kännedom och för åtgärder till dem som saken gäller samt till de myndigheter och parter som enligt ministeriets bedömning har ett särskilt intresse i saken. Av

---

En undersökningsrapport om en luftfarts-*eller spårtrafik*olycka eller om ett olyckstillbud som kunde ha lett till luftfarts-*eller spårtrafik*olycka skall ges till justitieministeriet. Justitieministeriet skall sända undersökningsrapporten till kännedom och för åtgärder till dem som saken gäller samt till de myndigheter och parter som enligt ministeriets bedömning har ett

Gällande lydelse

särskilda skäl kan justitieministeriet ge undersökningsrapporten till statsrådet i det syfte som nämns i 1 mom.

Föreslagen lydelse

särskilt intresse i saken. Av särskilda skäl kan justitieministeriet ge undersökningsrapporten till statsrådet i det syfte som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som stadgas genom förordning.

2.

Lag**om ändring av 15 § lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 15 § lagen den 5 januari 1995 om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet (21/95) som följer:

Gällande lydelse

15 §

Undersökning av järnvägsolyckor

Om undersökningen av storolyckor i järnvägstrafik stadgas i lagen om undersökning av storolyckor (373/85).

Banförvaltningscentralen undersöker andra järnvägsolyckor än de som avses i 1 mom. samt olyckstillbud, om det är nödvändigt för främjande av säkerheten inom järnvägstrafiken. För undersökning av en järnvägsolycka eller ett olyckstillbud som skall undersökas tillsätter Banförvaltningscentralen en undersökningskommission, i vilken kan ingå en eller flera sakkunniga. I fråga om undersökningskommissionens behörighet och utförandet av undersökningen gäller i tillämpliga delar vad lagen om undersökning av storolyckor stadgar.

Över undersökningen skall uppgöras en undersökningsrapport för trafikministeriet. I rapporten skall intas rekommendationer som avser sådana åtgärder som enligt undersökningskommissionens uppfattning är påkallade för att säkerheten skall kunna ökas, olyckor förebyggas, skador avvärjas och minskas samt räddningstjänsten effektiveras.

Trafikministeriet beslutar vilka åtgärder som skall vidtas med anledning av en undersökningsrapport och rekommendationerna i den.

Trafikministeriet meddelar närmare föreskrifter om utförandet av en sådan undersökning som avses i 2 mom.

Föreslagen lydelse

15 §

Undersökning av järnvägsolyckor

Om undersökningen av järnvägsolyckor stadgas i lagen om undersökning av olyckor (373/85).

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som stadgas genom förordning.

